

POSTANOWIENIE

Dnia 8 grudnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa małoletniego M. S. i I. S.

przeciwko J. Z.

o ustalenie ojcostwa i roszczenia z tym związane,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 8 grudnia 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w K.

z dnia 21 lutego 2020 r., sygn. akt XVIII Ca (...),

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**2. zasądza od pozwanego na rzecz powodów łącznie kwotę
497 (czterysta dziewięćdziesiąt siedem) zł, tytułem kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanego J. Z. od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 21 lutego 2020 r., sygn. akt XVIII Ca (...) Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych

przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Pozwany zarzucił naruszenie prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c. przez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny materiału dowodowego, art. 217 § 3 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. i art. 380 k.p.c. przez oddalenie jego wniosków dowodowych z dalszej dokumentacji lekarskiej, a to zaświadczeń lekarzy na okoliczność daty wizyt powódki i daty rozpoznania ciąży u powódki oraz z badań DNA w innej placówce medycznej. Ponadto zarzucił naruszenie prawa materialnego, tj. 85 § 1 k.r.o. przez jego zastosowanie w okolicznościach, nie dających podstaw do uznania, że pozwany obcował z matką małoletniego M. S. w okresie koncepcyjnym, bowiem znajomość stron zakończyła się we wrześniu 2008 r., data ostatniej menstruacji powódki to 20 października 2008 r., okres koncepcyjny został ustalony przez Sąd na czas od 9 października 2008 r. do 6 lutego 2009 r., a małoletni przyszedł na świat 5 sierpnia 2009 r.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

Istotnego zagadnienia prawnego skarżący upatruje w konieczności wyjaśnienia, czy obrona pozwanego zmierzająca do obalenia domniemania objętego art. 85 § 1 k.r.o. może być uznana za bezzasadną i zmierzającą do przedłużenia postępowania, gdy zważy się, że postępowanie w tej sprawie zostało wszczęte w niespełna 9 lat po urodzeniu się dziecka; postępowanie dowodowe po upływie tak znacznego czasu jest utrudnione z uwagi na niemożność uzyskania bilingów, wydruków z komunikatorów społecznościowych, zebranie kompletnej dokumentacji medycznej, czy wreszcie świadków; upływ czasu powoduje zatarcie w pamięci pewnych faktów, które mogłyby mieć wpływ na rozstrzygnięcie sprawy; wnioski dowodowe pozwanego spotykały się ze stanowczym sprzeciwem powódki.

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ., z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Sformułowane przez skarżącego zagadnienie nie spełnia powyższych wymogów występowania istotnego zagadnienia prawnego jako skutecznej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. W istocie dotyczy kwestii dowodowych i ewentualnie kryteriów oceny wiarygodności dowodów oraz rozkładu ciężaru dowodu.

W tym miejscu trzeba zaznaczyć, że w kontekście także zarzutu kasacyjnego naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.). W związku z czym, w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że skarga

kasacyjna nie może być oparta na zarzucie naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. określającego kryteria oceny wiarygodności i mocy dowodów (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 23 września 2005 r., III CSK 13/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 76, z dnia 24 listopada 2005 r., IV CSK 241/05 nie publ., z dnia 26 kwietnia 2006 r., V CSK 11/06, nie publ., z dnia 8 października 2009 r., II CSK 222/09, nie publ.). Artykułu 233 § 1 k.p.c. nie można naruszyć przez nieprzeprowadzenie określonego dowodu, a kwestia zasadności lub bezzasadności nieprzeprowadzenia danego dowodu, nie wchodzi w zakres oceny dokonywanej z punktu widzenia przesłanek tego przepisu (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2003 r., III CK 175/02, nie publ.).

Kwestie związane z wagą dowodową dowodu z badań przyrodniczych w sprawach o ustalenie ojcostwa, w kontekście także innych środków dowodowych, były już przedmiotem ocen Sądu Najwyższego i tak w wyrokach z dnia 16 lutego 1994 r., II CKN 176/93 (OSNC 1994, nr 10, poz. 197) oraz z dnia 4 października 2000 r., III CKN 1252/00 (nie publ.), Sąd Najwyższy wyjaśnił, że w tego rodzaju sprawach rozstrzygnięcie sprawy nie może zapaść wyłącznie w oparciu o ocenę środków dowodowych o charakterze przyrodniczym z pominięciem materiału dowodowego odnoszącego się do podstawy faktycznej powództwa związanej z hipotezą art. 85 § 1 k.r.o. (podobnie w wyroku z dnia 10 listopada 1999 r., I CKN 885/99, OSNC 2000, nr 5, poz. 95).

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką

przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

Skarżący nie wykazał, że zaskarżone orzeczenie zapadło na skutek oczywistego naruszenie prawa procesowego i prawa materialnego.

Według wiążących w postępowaniu kasacyjnym ustaleń faktycznych (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) znajomość stron trwała dwa lata. Strony poznały się na portalu internetowym. Na początku jedynie korespondowali ze sobą poprzez internet, a z początkiem 2008 r. zaczęli się spotykać. Zdarzało się, że pozwany zabierał powódkę do swojego domu, wyjeżdżali też wspólnie na weekendy. Często towarzyszyła im matka pozwanego. W okresie od 17 kwietnia do 4 czerwca 2008 r. pozwany był zameldowany w mieszkaniu powódki. Pomagał jej w remoncie. W tym czasie strony ze sobą współżyły. Od czerwca spotkania stron były rzadsze, pozwany więcej czasu spędzał u matki i relacje między stronami ulegały stopniowemu rozpadowi. Na przełomie października i listopada 2008 r. powódka dowiedziała się, że jest w ciąży. Do tego czasu strony współżyły ze sobą. W listopadzie udała się do mieszkania pozwanego i jego matki informując o ciąży. Matka pozwanego stwierdziła, że powódka jest osobą dorosłą i wiedziała co robi, zaś pozwany nie uwierzył powódce. Po tej wizycie powódka nie spotykała się z pozwanym. Małoletni M. S. urodził się 5 sierpnia 2009 r. w 41 tygodniu ciąży (k. 66). Z przeprowadzonych badań DNA wynika, że prawdopodobieństwo ojcostwa pozwanego w stosunku do małoletniego powoda wynosi 99,99997248 % (k. 131). Składając zarzuty do tej opinii pozwany tłumaczył, że po pobraniu materiału genetycznego w obecności stron, jako pierwszy opuścił gabinet, natomiast powódka z synem wyszła z gabinetu po pewnym czasie. Sugerował w ten sposób, że w gabinecie mogło dojść do zamazania wyników.

Mając na względzie ustalenia Sądów *meriti*, z których wynika, że strony jakkolwiek sporadycznie, ale jednak współżyły do przełomu październik/ listopada 2008 r. oraz wynik badania DNA, a także w kontekście daty narodzin małoletniego powoda, brak podstaw do kwalifikowania skargi kasacyjnej pozwanego jako

oczywiście zasadnej w powyższym rozumieniu przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., a o kosztach postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według minimalnej stawki taryfowej (§ 4 ust. 1 pkt 5, § 10 ust. 4 pkt 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, Dz. U. z 2015 r. poz. 1800 ze zm., w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie, Dz. U. z 2016 r. poz. 1668) oraz opłatę od pełnomocnictwa (k. 411), mając na uwadze okoliczność, iż pełnomocnik reprezentowała obu powodów (małoletniego powoda reprezentowała powódka jako jego przedstawicielka ustawowa). Z uwagi na obowiązujące stawki wynagrodzenia za zastępstwo procesowe w tego rodzaju sprawach nie było podstaw do uwzględnienia wniosku o zasądzenie tych kosztów w wysokości wskazanej w spisie kosztów (k. 412).

jw